

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Secția a treia

CAUZA C.A.S. ȘI C.S. ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 26692/05)

HOTĂRÂRE

Strasbourg

20 martie 2012

Definitivă

24 septembrie 2012

Hotărârea a devenit definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza C.A.S. și C.S. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Mihai Poalelungi, Kristina Pardalos, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 21 februarie 2012,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 26692/05 formulată împotriva României, prin care doi cetățeni ai acestui stat, domnul C.A.S. („primul reclamant”) și domnul C.S. („al doilea reclamant”), au sesizat Curtea la 11 iulie 2005, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”). Președintele Secției a hotărât ca numele reclamanților să fie protejate (art. 47 § 3 din Regulamentul Curții).

2. Având în vedere că domnul Corneliu Bîrsan, judecătorul ales din partea României, s-a abținut de la judecarea cauzei (art. 28 din Regulamentul Curții), Președintele Camerei l-a desemnat pe domnul Mihai Poalelungi în calitate de judecător *ad hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulamentul Curții).

3. Reclamanții, cărora li s-a acordat asistență judiciară gratuită, au fost reprezentați de domnul L. Hincker, avocat în Strasbourg. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna I. Cambrea, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. Reclamanții formulează mai multe capete de cerere cu privire la fapte repetate de viol și alte rele tratamente suferite de primul reclamant. În special, primul reclamant a pretins că ancheta penală privind cercetarea acelor fapte nu a avut caracter efectiv și că a existat o atingere adusă dreptului său la viață privată și de familie.

5. La 15 iunie 2010, cererea a fost comunicată Guvernului. S-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate cu aceeași ocazie (art. 29 § 1).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantii, tată și fiu, s-au născut în 1954, respectiv în 1990, și locuiesc în prezent în Iași.

A. Pretinsele acte de viol și de violență pricinuite primului reclamant

1. *Versiunea reclamanților în ceea ce privește abuzul*

7. În perioada ianuarie 1998 - aprilie 1998, primul reclamant, care avea atunci șapte ani, ar fi fost supus, în repetate rânduri, la viol și acte de violență din partea lui P.E.

8. În ianuarie 1998, copilul a fost urmărit în drumul său de la școală spre casă de către P.E. În fața apartamentului familiei reclamantului, P.E. i-a smuls acestuia cheia din mână, a deschis ușa și l-a împins pe băiat înăuntru cu forța. L-a lovit pe copil de mai multe ori în stomac. L-a dezbrăcat pe reclamant de haine, i-a legat mâinile și picioarele și i-a astupat gura cu benzi de pânză albă pe care le-a scos din buzunarul pantalonilor săi. Apoi P.E. l-a târât pe copil în bucătărie, a îndepărtat o piesă de mobilier de lângă perete și a pus-o lângă canapea. L-a aplecat pe copil peste mobilier și l-a abuzat sexual. Apoi, i-a scos călușul din gură și l-a obligat pe copil la sex oral. P.E. l-a lovit din nou pe reclamant de mai multe ori în stomac, cap și în organele genitale, l-a dezlegat și i-a spus să se îmbrace. L-a amenințat pe copil cu un cuțit și l-a avertizat că îl omoară dacă află cineva ce s-a întâmplat.

9. Primului reclamant i-a fost prea frică să strige în timpul atacului.

10. Abuzul a continuat și în următoarele luni, de câteva ori pe săptămână. La un moment dat, P.E. a făcut o copie a cheii reclamantului ca să poată intra în apartament. Uneori îl aștepta pe copil înăuntru, alteori venea cu un câine și o dată a venit cu alte persoane, inclusiv cu doi copii minori. Înainte să plece din apartament, P.F. fura uneori mâncare și sume mici de bani.

11. În cele din urmă, reclamantul le-a spus fratelui și tatălui său ce i se întâmpla.

12. După aceste evenimente, primul reclamant și-a schimbat școala și în octombrie 2005 familia s-a mutat din Bacău la Iași, după consultarea psihologului școlii.

2. *Argumentele Guvernului*

13. Guvernul nu a contestat descrierea faptelor realizată de primul reclamant.

B. Ancheta penală privind acuzațiile de viol și violență

1. *Cercetarea poliției*

14. La 27 aprilie și 4 mai 1998, în numele fiului său, al doilea reclamant a reclamat la Poliția Bacău abuzul sexual și violențele la care a fost supus minorul. I-a acuzat pe P.E., S.P. și L.I.D. Și-a repetat plângerile la 18 și 28 mai, la 4, 8 și 9 iunie și la 19 iulie 1998.

15. Poliția a început cercetarea cazului.

16. La 18 mai 1998, la cererea anchetatorilor, primul reclamant a fost supus unei examinări medicale la Spitalul din Bacău. Raportul indica:

„... leziune anală în curs de vindecare și hipotonia sfincterului anal. Nu sunt semne de violență pe corp ...
Leziunile necesită 16 – 18 zile de îngrijiri medicale și ar fi putut fi cauzate prin act sexual anal.”

Un certificat medical emis la 19 mai 1998, la cererea poliției, a indicat pe scurt constatările examinării.

17. La 12, 15 și 29 iunie 1998, P.E. a dat declarații la poliție. A pretins că nu s-a aflat în zonă în acea perioadă și că nu cunoștea familia reclamantului. A fost în clădire o singură dată, de Anul Nou, pentru aproximativ zece minute. A recunoscut că obișnuia să plimbe câinele surorii lui, dar nu a mai făcut-o o vreme; în perioada respectivă, el dresa un alt câine, după-amiaza, de la ora 17:00 la 19:00. La testul poligraf, P.E. a manifestat un comportament simulat când a fost întrebat dacă a întreținut acte sexuale cu primul reclamant.

S.P. și L.I.D. au negat orice participare la abuz.

18. Primul reclamant a fost audiat de mai multe ori de către anchetatori. Acesta a dat detalii privind faptele. Declarațiile lui au fost redactate în scris la 19 iunie 1998, 12 octombrie 2001, 31 mai 2002 și 25 martie 2003. În unele declarații, el a arătat că i-a spus fratelui și tatălui său despre abuz, dar în altele a declarat că nu a spus nimic nimănui. În prima lui declarație, a arătat poliției că a doua zi după ce i-a spus tatălui său despre abuz, părinții l-au lăsat să se întoarcă singur de la școală și a stat singur în apartament după ce a venit de la școală.

19. Al doilea reclamant a dat declarații anchetatorilor, cu privire la fapte, astfel cum le descrisese fiul său.

20. La 15 decembrie 1999, mama primului reclamant a declarat că a suspectat că ceva se întâmpla, deoarece vocea fiului ei tremura uneori la telefon, iar uneori găsea casa murdară și mizerie în baie, dar a crezut că era vina copiilor. În fața procurorului și-a completat declarațiile și a spus că în acea perioadă a observat că dispăreau mâncare și bani din casă.

21. Primul reclamant l-a identificat pe P.E. la prezentarea pentru recunoaștere efectuată la sediul poliției.

22. Alți câțiva martori au fost audiați de către poliție, inclusiv vecini și cunoștințe.

R.M., vecina de la etajul superior, a declarat că nu știe ce s-a întâmplat în locuința reclamantilor. După câteva zile, și-a schimbat declarațiile și a declarat că a văzut în acea perioadă un bărbat care se potrivea cu descrierea lui P.E. intrând în apartamentul reclamantilor cu un câine. A explicat că i-a fost frică că, dacă spune ce a văzut, vecinii ar fi crezut că îi spionează. În timpul anchetei și procedurii din instanță, R.M. și-a schimbat declarațiile, spunând atât că l-a văzut pe P.E. intrând în apartamentul victimei de mai multe ori, în perioada februarie - martie, cât și că l-a văzut intrând doar o dată.

23. La 10 ianuarie 2000, poliția i-a confruntat pe R.M. și P.E. Amândoi și-au menținut declarațiile anterioare.

24. B.V. a informat poliția că, la cererea celui de al doilea reclamant, l-a însoțit pe reclamant la școală și înapoi acasă, de câteva ori, în aprilie 1998. L-a observat pe P.E. în vecinătate de câteva ori, iar la 22 aprilie 1998 l-a văzut forțându-l pe primul reclamant să intre în apartament.

R.I., fiul adolescent al lui R.M., a spus că l-a văzut pe P.E. intrând în locuința victimei în perioada ianuarie - aprilie, uneori cu un câine. La 27 iunie 1998, poliția a organizat o confruntare între R.I. și P.E. R.I. a menținut declarația că l-a văzut pe P.E. intrând în apartament împreună cu victima și apoi că l-a auzit pe copil țipând. P.E. a negat că l-ar fi văzut pe R.I. sau că ar fi abuzat de primul reclamant.

25. Anchetatorii au percheziționat atât locuința reclamantilor, cât și locuința lui P.E., dar nu au descoperit alte probe de susținere a acuzațiilor. Aceștia au verificat apelurile efectuate de pe telefonul reclamantilor în perioada aflată sub investigație. De asemenea, au verificat și confirmat că vecinii de la etajul superior puteau vedea, de pe hol, cine intra în apartamentul reclamantilor.

26. În timpul cercetărilor, primul reclamant a fost supus mai multor examinări medicale și psihiatrice, în prezența tatălui său.

27. La 1 februarie 2000, o nouă examinare medicală efectuată de Serviciul de Medicină Legală Bacău, dispusă de poliție, a confirmat constatările examinării din 18 mai 1998. Medicii au considerat că este imposibil de stabilit dacă făptuitorul era adult sau minor. Au concluzionat că leziunile puteau fi cauzate numai prin abuz sexual repetat.

2. Actele emise de procurori

28. La 16 iunie 2000, Parchetul de pe lângă Judecătoria Bacău a decis scoaterea de sub urmărire penală a lui P.E. și neînceperea urmăririi penale împotriva lui S.P. și L.I.D. Al doilea reclamant a formulat o plângere împotriva soluției.

29. La 27 iulie 2000, procurorul din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Bacău a admis plângerea și a restituit cauza poliției pentru completarea cercetării.

30. La 28 februarie 2001, Parchetul de pe lângă Judecătoria Bacău a decis din nou scoaterea de sub urmărire penală. La 5 septembrie 2001, plângerea celui ce al doilea reclamant a fost admisă de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Acesta din urmă a dispus trimiterea cauzei la procurorul de la parchetul de pe lângă judecătoria și a dispus continuarea cercetării.

31. La 7 martie 2002, dosarul de urmărire penală a fost trimis Parchetului de pe lângă Tribunalul Bacău cu dispoziția de a se continua cercetarea.

32. La 16 septembrie 2002, procurorul din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Bacău a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui P.E. și a decis neînceperea urmăririi penale împotriva lui S.P. și L.I.D., cu motivarea că infracțiunile nu au fost comise de aceștia. S-a hotărât, de asemenea, să se continue cercetările pentru identificarea autorilor infracțiunilor.

33. Al doilea reclamant a formulat o plângere împotriva ordonanței. La 11 noiembrie 2002, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bacău a anulat ordonanța.

34. La 8 aprilie 2003, procurorul din cadrul Tribunalului Bacău l-a trimis în judecată pe P.E. pentru săvârșirea infracțiunilor de viol și violare de domiciliu. De asemenea, s-a dispus neînceperea urmăririi penale împotriva lui S.P. și L.I.D. Primul reclamant a solicitat despăgubiri civile în cuantum de 300.000.000 lei.

35. În această perioadă, câțiva martori au fost din nou chemați pentru audiere și un nou raport de expertiză a fost întocmit, concluzionând că leziunile anale suferite de primul reclamant trebuie să fi fost cauzate cu aproximativ 10-12 zile înainte de examinarea din 19 mai 1998. La 31 martie 2002, al doilea reclamant a refuzat să îl supună pe fiul său, primul reclamant, la o altă evaluare psihiatrică.

3. Plângerile cu privire la ancheta penală

36. Pe tot parcursul urmăririi penale, al doilea reclamant s-a plâns de câteva ori de durata procedurii. Plângerile sale au fost respinse de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Bacău la 16 august 1999 și la 29 februarie 2000. La 12 iulie 2002, Poliția Județeană Bacău a răspuns la o plângere similară, subliniind ultimele măsuri procedurale luate în cauză.

37. În plus, la 22 noiembrie 2001, al doilea reclamant s-a plânsă că el, familia sa și câțiva martori au fost amenințați de P.E. La 8 noiembrie 2004, P.E. i-a amenințat pe reclamanți cu represalii. Aceștia au raportat incidentele la poliție.

38. La 20 aprilie 2004, al doilea reclamant s-a plâns cu privire la ordonanța procurorului de a nu începe urmărirea penală împotriva lui S.P. și L.I.D. La 21 mai 2004, Judecătoria Bacău a respins plângerea. Hotărârea a devenit definitivă întrucât părțile nu au introdus apel împotriva acesteia.

C. Procedura în fața primei instanțe

39. Cauza a fost inițial trimisă Tribunalului Bacău. Cu toate acestea, la 27 mai 2003, Tribunalul Bacău a schimbat încadrarea juridică a faptelor și a trimis cauza judecătoriei. A observat că la momentul comiterii faptelor, persoanele de sex masculin nu erau recunoscute ca posibile victime ale infracțiunii de viol. Mai mult, pe parcursul derulării anchetei, relațiile sexuale dintre persoanele de același sex fuseseră dezincriminate. Prin urmare, faptele

cercetate nu puteau fi caracterizate decât ca "perversiune sexuală" și "corupție sexuală asupra unui minor", care se aflau în competența judecătorilor.

Judecătoria Bacău a început judecarea cauzei. La 13 mai 2003, primul reclamant a făcut o descriere detaliată a faptelor. P.E. a negat comiterea vreunei infracțiuni împotriva reclamantului.

40. În septembrie 2003, fratele mai mare al primului reclamant a dat o declarație în instanță. Acesta a relatat ceea ce îi spusese fratele său despre abuz. A declarat, de asemenea, că în acea perioadă (ianuarie – aprilie 1998), comportamentul fratelui său se schimbase, refuza să mănânce, era tot timpul speriat și uneori avea urme de sânge pe lenjeria intimă. El a declarat că și mama lor observase urmele de sânge.

41. Mama primului reclamant a recunoscut că nici ea, nici soțul său nu s-au învoit de la serviciu pentru a sta cu copilul și a vedea ce s-a întâmplat, deși observase unele schimbări în comportamentul său și, uneori, chiar semne fizice ale unui posibil abuz.

42. Mai mulți martori au fost audiați de instanță, inclusiv vecinii R.I. și R.M., precum și S.P.

43. În perioada 20 decembrie 2002 - 25 martie 2003, primul reclamant a fost supus unei evaluări psihologice. Raportul final a arătat că acesta manifesta anxietate la vederea imaginii pretinsului său agresor, nesiguranță și izolare socială; că dorea să aibă rutina unui „copil normal”; și că avea tendința să exagereze și să inventeze lucruri, ceea ce este specific celor ce suferă de traume cauzate de asemenea violență, în special copiii.

44. La 3 iunie 2003, al doilea reclamant s-a plâns de durata procedurii și de cererea de eliberare a lui P.E. La 11 august 2003, acesta s-a plâns că P.E. a fost eliberat din detenție.

45. La 17 noiembrie 2003, primul reclamant a fost supus unei evaluări psihiatrice la Spitalul nr. 7 din Iași. Comisia de examinare a observat că era speriat, nesigur, avea dificultăți de concentrare și arăta frustrare asociată cu experiența de a nu fi crezut de alții.

46. La 5 mai 2004, Judecătoria Bacău l-a achitat pe P.E., cu motivarea că infracțiunile nu au fost comise de acesta.

47. Instanța a reținut în special că părinții nu au observat schimbarea conduitei copilului lor și nu au anunțat autoritățile în timp util, ci, mai degrabă, au așteptat după ce abuzul se petrecuse de ceva vreme. Instanța a observat, de asemenea, că descrierile faptelor făcute de primul reclamant și de martori nu au fost exacte și difereau în detalii și a subliniat că al doilea reclamant a încercat să influențeze unii martori să dea declarații împotriva lui P.E. De asemenea, instanța a acordat importanță faptului că perchezițiile efectuate în timpul anchetei nu au evidențiat urme ale prezenței lui P.E. în apartamentul victimei sau alte probe în apartamentul lui P.E. în susținerea acuzației aduse împotriva acestuia. În final, instanța a considerat că aspectele cuprinse în constatările raportului medico-legal nu erau concludente cu privire la vinovăția lui P.E.

D. Procedura în apel și în recurs

48. La 4 octombrie 2004, Tribunalul Bacău a respins apelurile introduse de procuror și de reclamant împotriva hotărârii pronunțate de judecătoria.

Tribunalul a constatat că existau contradicții între declarațiile date de părți și de martori. A recunoscut că era posibil ca aceste contradicții să fi fost cauzate de timpul scurs de la evenimente până la administrarea probelor de către instanțe, dar a considerat că durata anchetei nu a fost principala cauză a discrepanțelor. Astfel, instanța a observat că încă de la începutul urmăririi penale, al doilea reclamant și martorii au făcut descrieri contradictorii ale agresorului în diversele lor declarații și a considerat că unii martori nu au fost sinceri și că tatăl victimei a încercat să influențeze mai multe persoane să depună mărturie împotriva lui P.E. Instanța a considerat, de asemenea, că prezentarea pentru recunoaștere organizată de poliție nu a fost realizată în mod corespunzător, deoarece persoanele alese să stea lângă P.E. nu semănau ca aspect fizic, în special cu privire la înălțime, lungimea părului și postura.

Instanța a observat, de asemenea, că numai o singură familie din întregul bloc de apartamente l-a auzit pe copil țipând. Instanța s-a arătat preocupată de faptul că, în ciuda pretinselor probe fizice de abuz (urme de sânge, de exemplu) și a altor evenimente ciudate din casă (dispariția hranei, mutarea mobilei), părinții au așteptat mult timp până să raporteze pretinsul abuz la poliție. În cele din urmă, instanța a observat că profilul său psihologic indica că primul reclamant era predispus la influență externă și la fantezii și a considerat că este posibil „să-și fi pus părinții pe o pistă falsă, fie pentru că nu știa cine este agresorul, fie pentru că voia să-i ascundă identitatea acestuia din urmă”.

La 20 ianuarie 2005, Curtea de Apel Bacău a respins, cu două voturi la unu, recursurile introduse de procuror și de reclamant. A reiterat argumentele prezentate de tribunal. Judecătorul care a avut o opinie separată a argumentat că probele depuse la dosar erau suficiente pentru condamnarea lui P.E. pentru corupție sexuală și violare de domiciliu.

II. Dreptul intern și dreptul internațional relevant

49. La data la care a avut loc abuzul împotriva primului reclamant, dispozițiile relevante din Codul penal prevedeau următoarele:

Art. 197 Violul

„(1) Raportul sexual cu o persoană de sex feminin prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

(2) Pedepsa este închisoare de la 5 la 15 ani, dacă:

(a) fapta a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună; ...

(3) Pedepsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani dacă victima nu a împlinit vârsta de 14 ani, ...”

Art. 198 Actul sexual cu o minoră

„(1) Raportul sexual cu o persoană de sex feminin care nu a împlinit vârsta de 14 ani se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.”

Art. 200 Relații sexuale între persoane de același sex

„(1) Relațiile sexuale între persoane de același sex, săvârșite în public sau dacă au produs scandal public, se pedepsesc cu închisoare de la unu la 5 ani.

(2) Fapta majorului de a avea relații sexuale cu un minor de același sex se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi.

(3) Relațiile sexuale cu o persoană de același sex în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin constrângere se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.”

Art. 201 Perversiunea sexuală

„(1) Actele de perversiune sexuală săvârșite în public sau dacă au produs scandal public se pedepsesc cu închisoare de la unu la 5 ani.”

Art. 202 Corupția sexuală

„(1) Actele cu caracter obscen săvârșite asupra unui minor sau în prezența unui minor se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.”

50. Art. 197 și 198 au fost modificate succesiv în vederea recunoașterii persoanelor de sex masculin în calitate de posibile victime ale infracțiunilor de viol și de act sexual cu un minor,

prin Legea nr. 197/2000, care a intrat în vigoare la 15 noiembrie 2000, și prin Ordonanța de Urgență nr. 89/2001, care intrat în vigoare la 26 iunie 2001. Această din urmă ordonanță a dezincriminat relațiile sexuale consimțite între persoane de același sex.

51. La 28 septembrie 1990, România a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului („CDC”), în vigoare de la 2 septembrie 1990. CDC prevede că interesul superior al copilului și demnitatea sa vor fi luate primordial în considerare în toate acțiunile cu privire la copii (art. 3).

52. CDC le îndeamnă pe statele membre să ia toate măsurile adecvate pentru a proteja copiii de toate formele de violență, inclusiv de abuz sexual, și să asigure recuperarea și reintegrarea socială a victimelor. Articolele relevante sunt redactate după cum urmează:

Art. 19

„1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde, după caz, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului și celor cărora le-a fost încredințat, precum și pentru instituirea altor forme de prevenire și pentru identificarea, denunțarea, acționarea în instanță, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului, descrise mai sus, și, dacă este necesar, a procedurilor de implicare judiciară.”

Art. 34

„Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală. În acest scop statele vor lua, în special, toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a împiedica:

(a) incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale.”

Art. 39

„Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita recuperarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a copiilor, victime ale unei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante ori victime ale unui conflict armat. Această readaptare și această reintegrare se vor desfășura în condiții care favorizează sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului.”

53. Comitetul pentru Drepturile Copilului a interpretat textul CDC în Comentariile sale generale. Ultimul său Comentariu general nr. 13(2011) cu privire la dreptul copilului la protecție față toate formele de violență are ca scop să ghideze statele părți să înțeleagă propriile obligații prevăzute de art. 19 din CDC, construind pe baza documentelor existente și reflectând la evoluția acelei protecții. Comitetul a recunoscut eforturile statelor de a preveni și de răspunde la violență. A constatat totuși că statele au rămas în urmă cu respectarea obligațiilor:

„12 ...În ciuda acestor eforturi, inițiativele existente sunt, în general, insuficiente. Cadrul juridic din majoritatea statelor nu reușește să interzică toate formele de violență împotriva copiilor, și acolo unde există legi adoptate, executarea lor este adesea inadecvată.”

Comitetul își exprimă opinia că statelor le revine o „obligație strictă” de a lua toate măsurile adecvate pentru a implementa pe deplin acest drept pentru toți copiii (pct. 37 din Comentariul general). Printre obligațiile statului, Comitetul a identificat nevoia de a revizui și modifica legislația internă în linie cu art. 19 din CDC, a asigura protecția victimelor copii și

accesul efectiv la o cale de atac de remediere și reparație, a executa legea într-un mod adaptat copiilor și a asigura consiliere (pct. 41 – 44 din Comentariul general).

Comitetul dezvoltă opinia sa în continuare privind tema „măsurilor de protecție”, subliniind importanța prevenirii, nevoia unui mecanism de raportare ușor accesibil, importanța unei anchete riguroase și, totodată, care să țină cont de copii, precum și a justiției eficiente și adaptate copiilor, în care procesul echitabil trebuie respectat (în special pct. 45 – 58 din Comentariul general).

54. La 25 octombrie 2007, Consiliul Europei, recunoscând că bunăstarea și interesul superior al copilului sunt valori fundamentale comune tuturor statelor membre, a adoptat Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, îndemnând statele membre să adopte măsuri pentru protecția copiilor împotriva oricărei forme de abuz și să creeze un sistem capabil să pedepsească asemenea acte.

La 17 mai 2011, statul pârât a ratificat Convenția care a intrat în vigoare în România la 1 septembrie 2011.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 și art. 8 din Convenție

55. Primul reclamant s-a plâns în temeiul art. 3 și 8 din Convenție cu privire la violența și abuzul sexual la care a fost supus de către P.E., cu ajutorul lui S.P. și L.I.D. Ambii reclamânți s-au plâns în temeiul art. 8 că P.E. le-a distrus casa și familia și că au fost nevoiți să se mute din oraș după evenimente, pentru a-și construi din nou o viață normală.

56. Art. 3 din Convenție este redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

57. Art. 8 din Convenție este redactat după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății, a moralei, a drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

58. Guvernul a confirmat că plângerea reclamantilor în temeiul art. 8 se referă numai la faptul că presupușii făptuitori au fost achitați și că reclamantii au fost nevoiți să se mute din oraș pentru a-l proteja pe primul reclamant după incidente. În opinia sa, aceste aspecte nu trebuie să intre sub incidența art. 8 din Convenție și, în orice caz, reclamantii nu puteau fi considerați victime ale încălcării aceluiași articol. Acesta arată că reclamantii au ales să se mute și nu au fost forțați în acest sens de către autorități; reclamantii au așteptat, de asemenea, nouă luni de la terminarea procesului și aproape șapte ani de la evenimente până să se mute efectiv. Guvernul a subliniat, de asemenea, că reclamantii nu s-au plâns autorităților în ceea ce privește impactul pe care ancheta, considerată inefficientă, l-a avut asupra vieții lor private și de familie.

59. Reclamantii au contestat aceste argumente.

60. Curtea notează că al doilea reclamant se plânge numai în privința faptului că el și familia lui au fost nevoiți să se mute din oraș în urma evenimentelor. Aceste acuzații sunt

invocate și de primul reclamant în plângerea sa în temeiul art. 8. Cu toate acestea, nu există nicio mențiune în dosar că autoritățile au contribuit în vreun fel la acea mutare. Mai mult, reclamantii nu s-au plâns ca atare autorităților despre faptul că au fost nevoiți să se mute din oraș.

Rezultă că acest capăt de cerere formulat de primul reclamant și întreaga plângere formulată de al doilea reclamant sunt în mod vădit nefondate și trebuie respinse în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

61. Mai mult, Curtea observă că primul reclamant s-a plâns despre relele tratamente aplicate de o terță persoană. În niciun moment nu a pretins că reprezentanți ai statului au fost implicați în abuzul efectiv.

Rezultă că, în măsura în care acest capăt de cerere privește aspectele materiale ale art. 3 din Convenție, acesta este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în sensul art. 35 § 3 lit. a) și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 4.

62. În cele din urmă, Curtea consideră că, în măsura în care privește caracterul efectiv al anchetei penale și impactul acesteia asupra vieții de familie a primului reclamant, restul capetelor de cerere formulate de primul reclamant în temeiul art. 3 și 8 din Convenție nu sunt în mod vădit nefondate, în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. În continuare, Curtea subliniază că aceste capete de cerere nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarate admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

63. Primul reclamant a subliniat că un abuz, precum cel pe care l-a suferit el, a fost calificat de către Curte ca tortură. Acesta a făcut referire la cauza *Aydın împotriva Turciei* (25 septembrie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VI), unde victima a fost ținută în detenție. Cât despre procedura din cauza de față, acesta a argumentat că ancheta penală nu a fost nici promptă, nici eficientă, că procurorul a așteptat trei săptămâni până să deschidă urmărirea penală și două luni până să îl interogheze pe P.E. Acesta a susținut, de asemenea, că poliția nu a luat câteva măsuri esențiale de cercetare penală, în special prelevarea de probe ADN din apartamentul reclamantilor, de la persoanele acuzate și de la câine, în timp ce alte măsuri au fost supraestimate, în ciuda relevanței lor limitate asupra faptelor. Primul reclamant s-a plâns, de asemenea, despre modul în care instanțele au cântărit probele, subliniind, în special, că au respins dovada directă a vinovăției lui P.E. (testul poligraf, prezentarea pentru recunoaștere, primele certificate medicale), favorizând evaluările efectuate mai târziu de experți asupra victimei și învinovățind părinții că nu au reacționat mai repede.

64. În cele din urmă, primul reclamant s-a plâns că încadrarea juridică acordată faptelor de instanțele naționale a contrazis cerințele Convenției și a fost posibilă numai pentru faptul că, la momentul respectiv, nu exista o legislație adecvată privind violul asupra băieților.

65. Guvernul a susținut că autoritățile au avut o sarcină grea în stabilirea faptelor cauzei, având în vedere declarațiile contradictorii date de victimă, de familie sa și de martori pe parcursul procedurii. În opinia sa, ancheta a fost promptă, meticuloasă și rapidă și simplul fapt că nu a dus la o condamnare nu înseamnă că a fost inefficientă. A considerat că familiei victimei i-a luat prea mult timp să reacționeze, în ciuda faptului că existau semne vizibile de abuz. Atitudinea a fost, în opinia lor, inexplicabilă, în special având în vedere că acest copil nu a mai avut probleme sociale înainte de incidente.

66. Guvernul a subliniat, de asemenea, că obligația impusă statelor în temeiul art. 3 nu reprezintă o obligație de rezultat, ci de mijloace.

67. În ceea ce privește art. 8, Guvernul a susținut că, în contextul cauzei și dat fiind modul în care reclamantii și-au formulat plângerea, ar fi greu de identificat o obligație negativă sau pozitivă care să îi revină statului.

2. Motivarea Curții

(a) Principii generale

68. Curtea reiterează faptul că obligația Înalțelor Părți Contractante în temeiul art. 1 din Convenție de a asigura tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Convenție, coroborată cu art. 3, impune statelor să ia măsuri menite să asigure că persoanele aflate sub jurisdicția lor nu sunt supuse la rele tratamente, inclusiv rele tratamente administrate de persoane fizice (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, nr. 39272/98, pct. 149, CEDO 2003-XII).

69. Mai mult, absența unei responsabilități directe a statului pentru acte de violență care să îndeplinească condiția gravității, astfel încât să facă aplicabil art. 3 din Convenție, nu scutește statul de obligațiile prevăzute de această dispoziție. În aceste cazuri, art. 3 impune autorităților să realizeze o anchetă oficială efectivă cu privire la pretensele rele tratamente, chiar dacă aceste tratamente au fost aplicate de persoane fizice (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 151, și *Denis Vasilyev împotriva Rusiei*, nr. 32704/04, pct. 98-99, 17 decembrie 2009).

70. Chiar dacă sfera de aplicare a obligațiilor pozitive ale statului ar putea diferi între cazurile în care tratamentul contrar art. 3 a fost aplicat prin implicarea agenților statului și cazurile în care violența este aplicată de persoane fizice care nu au legătură cu statul, cerințele privind ancheta oficială sunt similare. Pentru ca ancheta să fie considerată „efectivă”, trebuie, în principiu, să fie aptă să ducă la stabilirea faptelor cauzei și la identificarea și pedepsirea celor vinovați. Aceasta nu este o obligație de rezultat, ci de mijloace. Autoritățile trebuie să fi luat măsurile rezonabile de care dispuneau pentru a asigura probele cu privire la incident, inclusiv, printre altele, mărturiile martorilor oculari, probele biologice, și altele. Orice nereguli ale anchetei care afectează posibilitatea de a stabili cauza vătămării sau identitatea persoanelor vinovate riscă să contravină acestui standard, iar cerința de promptitudine și de termen rezonabil este implicită în acest context. În cazurile prevăzute la art. 2 și 3 din Convenție, în care caracterul efectiv al anchetei oficiale a fost în discuție, Curtea s-a pronunțat adeseori cu privire la faptul dacă autoritățile au reacționat prompt la plângerile formulate la momentul respectiv. A fost acordată relevanță momentului de începere a anchetei, întârzierii în luarea declarațiilor și duratei de timp necesare cercetării inițiale (a se vedea *Denis Vasilyev*, citată anterior, pct. 100 cu referințele ulterioare; și *Stoica împotriva României*, nr. 42722/02, pct. 67, 4 martie 2008).

71. Mai mult, obligațiile pozitive ale statului sunt inerente dreptului la respectarea efectivă a vieții private în temeiul art. 8; aceste obligații pot implica adoptarea de măsuri inclusiv în domeniul relațiilor dintre indivizi. Deși alegerea mijloacelor pentru a asigura respectarea art. 8 în domeniul protecției împotriva faptelor persoanelor care nu au legătură cu statul intră, în principiu, în marja de apreciere a statului, o descurajare efectivă a unor fapte grave cum ar fi violul, unde valorile fundamentale și aspectele esențiale ale vieții private reprezintă miza, impune adoptarea unor dispoziții de drept penal eficiente. Copiii și alte persoane vulnerabile, în special, au dreptul la o protecție efectivă (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 150).

72. În continuare, Curtea reamintește faptul că nu a exclus posibilitatea ca obligația pozitivă a statului în temeiul art. 8 de a proteja integritatea fizică a individului să poată fi extinsă la chestiuni referitoare la caracterul efectiv al unei anchete penale (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 152).

În cele din urmă, Curtea notează că și Comitetul Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului a subliniat că trebuie adoptate o serie de măsuri pentru protecția copiilor împotriva tuturor formelor de violență, care să includă prevenirea, înlăturarea consecințelor și repararea prejudiciului (a se vedea, *supra*, pct. 52 – 53).

(b) Aplicarea acestor principii cazului examinat

73. Asupra faptelor cauzei, Curtea observă de la bun început că actele de violență suferite de primul reclamant și necontestate de Guvern ating, fără îndoială, pragul de gravitate prevăzut la art. 3. Obligațiile pozitive ale statului au devenit astfel incidente.

74. Curtea observă cu îngrijorare că, în ciuda gravității afirmațiilor și a vulnerabilității deosebite a victimei, ancheta penală nu a fost demarată cu promptitudine. Într-adevăr, autorităților au avut nevoie de trei săptămâni de la data la care a fost introdusă plângerea, pentru a solicita examinarea medicală a victimei și de aproape două luni pentru a îl audia pe principalul suspect. Ancheta penală a durat cinci ani, iar plângerile repetate ale reclamantilor pe tema duratei acesteia nu au avut rezultate. Tribunalul a recunoscut faptul că s-a scurs o perioadă semnificativă de timp, dar nu a dedus nicio ingerință din acest aspect.

Mai mult, Curtea observă că timp de aproape trei ani nu a fost dispusă nicio măsură semnificativă în cadrul anchetei penale, ulterior primei decizii luate de către procuror de a nu începe urmărirea penală (16 iunie 2000), în ciuda instrucțiunilor repetate date pe linie ierarhică de a continua cercetările.

75. La finalizarea procedurii penale, respectiv după șapte ani de la data pretinselor fapte, persoana acuzată a fost achitată. În dosar nu există niciun element care să indice faptul că autoritățile au încercat să afle dacă altcineva ar putea fi vinovat pentru aceste grave infracțiuni. Acest lucru ridică îndoieli în privința efectivității procedurii, în special într-un caz atât de delicat cum este cel ce implică abuzul sexual comis cu violență asupra unui minor (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stoica*, citată anterior, pct. 77).

76. Curtea nu a identificat niciun indiciu de arbitrar în modul în care instanțele au realizat încadrarea juridică a faptelor. Într-adevăr, în aplicarea principiului legii penale mai favorabile, violul asupra minorilor de sex masculin nu se pedepsea penal la acea vreme, deoarece persoanele de sex masculin nu erau recunoscute ca posibile victime ale infracțiunii de viol până la data de 15 noiembrie 2000 și, deoarece, în 2001, art. 200, care interzicea actul sexual cu o persoană de același sex, inclusiv prin constrângere, a fost abrogat (a se vedea, *supra*, pct. 49 și 50). Înainte ca sfera de aplicare a protecției împotriva violului să se extindă la posibilele victime de sex masculin, sistemul permitea totuși pedepsirea acelor fapte în contextul altor infracțiuni, cum ar fi cele invocate în cauza examinată.

Curtea observă că legislația statului pârât protejează în prezent toate persoanele, inclusiv minorii de sex masculin sau feminin, împotriva violului, inclusiv în ceea ce privește actul sexual cu un minor. Mai reține, de asemenea, că România a ratificat CDC și Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale (a se vedea, *supra*, pct. 51 – 54), care prevede obligația statelor membre de a proteja copiii împotriva oricărei forme de abuz.

77. Cât despre procedura penală din cauza de față, Curtea reiterează că nu sunt în discuție susținerile privind erorile sau omisiunile izolate din cadrul anchetei, că nu se poate substitui autorităților interne în ceea ce privește evaluarea faptelor cauzei și că nu poate decide cu privire la răspunderea penală a prețișilor făptuitori (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 168). În cazuri similare, Curtea și-a exprimat opinia că era de datoria autorităților să cerceteze toate faptele și să decidă în temeiul evaluării tuturor circumstanțelor relevante (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 181).

78. Fără a face abstracție de rolul său subsidiar în această materie, Curtea își exprimă îngrijorarea în special față de faptul că autoritățile nu au încercat să cântărească probele contradictorii și nu au depus eforturi consecvente pentru stabilirea faptelor prin realizarea unei evaluări contextuale (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 177). Curtea subliniază că ancheta penală trebuie să fie riguroasă și să țină cont de copii, în cazurile care implică acte de violență împotriva unui minor.

79. Curtea nu poate să nu observe că în timp ce autoritățile au adoptat o atitudine laxă cu privire la durata anchetei penale, instanțele naționale au acordat o importanță semnificativă

faptului că familia nu a reclamat imediat la poliție pretinsele infracțiuni și că, într-o anumită măsură, victima nu a reacționat mai repede (a se vedea, *supra*, pct. 47).

80. Guvernul a evocat de asemenea pretinsa neglijență a părinților în recunoașterea și reclamarea abuzului în timp util. Chiar dacă – analizând retrospectiv – părinții ar fi acționat cu promptitudine atunci când au observat primele schimbări în comportamentului primului reclamant și petele de sânge de pe lenjerie, Curtea nu vede cum acest lucru ar fi putut avea un impact major asupra diligenței poliției în răspunsul său la faptele reclamate. Curtea nu poate înțelege nici de ce instanțele naționale au acordat o importanță atât de mare acestui fapt.

81. Având în vedere, în special, importanța acordată reacției victimei, Curtea consideră că autoritățile nu au fost conștiente de vulnerabilitatea deosebită a tinerilor și de factorii psihologici speciali implicați în cazurile privind abuzul sexual comis cu violență asupra minorilor, particularități care ar fi putut explica ezitățile victimei în reclamarea abuzului și în descrierile faptelor (a se vedea *M.C.*, citată anterior, pct. 183).

82. Curtea subliniază că obligațiile statului prevăzute la art. 3 și 8 din Convenție în cazuri ca acesta impun respectarea interesului superior al copilului. Dreptul la demnitate umană și integritate psihologică implică o atenție deosebită în cazul în care un copil este victima violenței (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pretty împotriva Regatului Unit*, nr. 2346/02, pct. 65, CEDO 2002-III). Curtea regretă că primului reclamant nu i-a fost acordată niciodată consiliere și nu a fost asistat de un psiholog calificat în timpul procedurii penale și ulterior. Singura mențiune a unui asemenea sprijin este cea din partea consilierului școlii, care a sugerat că a fi mai bine dacă familia s-ar muta în altă parte. Având în vedere obligațiile pozitive pe care statul pârât și le-a asumat în conformitate cu diversele instrumente internaționale de protecție a drepturilor copilului, aceasta nu poate fi considerată ca fiind o măsură adecvată de „recuperare și reintegrare”.

83. Eșecul de a răspunde în mod adecvat la acuzațiile de abuz asupra unui copil în acest caz ridică îndoieli cu privire la caracterul efectiv al sistemului pus în practică de către stat în conformitate cu obligațiile sale internaționale și goleşte de conținut procedura penală de față.

Considerentele precedente sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că autoritățile nu au reușit să își îndeplinească obligațiile pozitive pentru a desfășura o anchetă penală efectivă cu privire la acuzațiile de abuz sexual comis cu violență și a asigura protecția adecvată a vieții private și de familie a primului reclamant.

În consecință, art. 3 și 8 din Convenție au fost încălcate în privința primului reclamant.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

84. Primul reclamant s-a plâns referitor la durata și modul de soluționare ale anchetei și ale procedurii penale. Acesta s-a întemeiat pe art. 6 din Convenție.

85. Ambele părți au prezentat observații cu privire la acest capăt de cerere.

86. Având în vedere concluziile referitoare la art. 3 și 8 (a se vedea, *supra*, pct. 70), Curtea consideră că acest capăt de cerere este admisibil, dar că nu este necesar să se analizeze dacă, în prezenta cauză, art. 6 a fost încălcat (a se vedea, printre altele, *Bota împotriva României*, nr. 16382/03, pct. 59, 4 noiembrie 2008).

III. Cu privire la alte pretinse încălcări ale Convenției

87. În final, primul reclamant s-a plâns, în temeiul art. 2 din Convenție, că P.E. l-a amenințat că îl omoară dacă spune cuiva despre abuz și, în temeiul art. 5 din Convenție, că P.E. l-a privat de libertate.

88. Cu toate acestea, având în vedere toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, Curtea consideră că acestea nu indică nicio încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție sau în Protocoalele la aceasta.

Rezultă că aceste capete de cerere sunt în mod vădit nefondate și trebuie respinse în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

89. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Prejudiciu

90. Reclamanții au solicitat plata sumei de 1.000.000 EUR cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit de primul reclamant.

91. Guvernul a argumentat că nu existat nicio legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare și suma solicitată și că pretențiile reclamanților erau, în orice caz, exagerate. În ultimul rând, acesta a sugerat că stabilirea unei încălcări ar constitui o reparație echitabilă în cauză.

92. Curtea recunoaște că primul reclamant trebuie să se fi simțit nedreptățit și afectat din cauza anchetei care nu a fost efectivă și a ingerinței în cursul normal al vieții sale private și de familie. Prin urmare, îi acordă primului reclamant suma de 15.000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

93. Reclamanții nu au formulat nicio cerere în această privință.

C. Dobânzi de întârziere

94. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor de întârziere să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* admisibile capetele de cerere introduse de primul reclamant în temeiul art. 3 și 8 cu privire la pretinsa lipsă de efectivitate a anchetei penale și la impactul acesteia asupra vieții sale private și de familie, precum și capătul de cerere introdus de acesta în temeiul art. 6, iar restul capetelor de cerere inadmisibile;
2. *Hotărăște* că art. 3 și 8 din Convenție au fost încălcate;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să se examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 6 din Convenție;
4. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să îi plătească primului reclamant, pentru prejudiciul moral, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 15.000 EUR (cincisprezece mii de euro), plus orice sumă care

poate fi datorată cu titlu de impozit, care trebuie convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere formulate de reclamanti.

Redactată în limba engleză, ulterior comunicată în scris, la 20 martie 2012, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte